

Actuarieel Genootschap
& Actuarieel Instituut

Positie-
document

De rol van de actuaris in Solvency II: managing financial risks

Actuarieel Genootschap

Positiedocument

De rol van de actuaris in Solvency II: managing financial risks

Utrecht, 8 juni 2011

Dit document is opgesteld door de werkgroep Marsroute Solvency II in opdracht van het Bestuur AG. Leden van de werkgroep:

drs. P.F.J. Franken AAG (Peter), voorzitter
drs. A. ten Have AAG (Albert), secretaris
J.A. de Jongh AAG (Hans)
A.A.M. Kok AAG Hon FIA (Ad)
R. Schuur AAG (Rick)
H. Verheugen AAG (Henny)
drs. M. Vet AAG (Marco)

INHOUDSOPGAVE

1	Samenvatting – 4
2	Inleiding en verantwoording – 6
3	Actuariële activiteiten onder Solvency II – 8
4	Solvency II leidt tot nieuwe benadering risicomanagement – 10
5	Taken van de actuaris in de rapportages en beschrijving risicomodellen in Solvency II – 12
6	Conclusie: de toegevoegde waarde van de actuaris AG in Solvency II – 16
7	Marsroute – 18

1 SAMENVATTING

- 1.1
- De Solvency II wetgeving introduceert een nieuw toezichtkader, dat van toepassing is op (her)verzekeraars vanaf 1 januari 2013. De belangrijkste doelstelling van Solvency II is een betere bescherming van de positie van de polishouders en het stimuleren en belonen van effectief risicomanagement in de verzekeringsbranche gekoppeld aan gerichte kapitaalseisen.
- 1.2
- Onder Solvency II neemt de complexiteit van vereiste kwantitatieve analyses bij het bepalen van de verzekeringstechnische voorzieningen en de benodigde solvabiliteit sterk toe. Hierdoor wordt de rol van de actuaris belangrijker en breder. Het is dan ook positief dat in de Europese Solvency II regelgeving is opgenomen dat een verzekeraar over een actuariële functie dient te beschikken.
- 1.3
- Solvency II introduceert een tweetal belangrijke functies: de actuariële functie en de risk management functie. Onder de actuariële functie wordt de actuaris rechtstreeks in verband gebracht met de ondersteuning bij de modellering van de risico's. Het beroep van en de opleiding tot actuaris ontwikkelt zich in snel tempo in de richting van deskundige op het gebied van financieel risicomanagement voor verzekeraars (en pensioenfondsen). Actuarissen zijn vanwege hun ervaring, opleiding en beroepsregels bij uitstek in staat om de verantwoordelijkheid te nemen voor de invulling van de actuariële en risicomanagementfunctie.
- 1.4
- Door de introductie van Solvency II verandert veel in de wijze waarop verzekeraars de verzekeringsverplichtingen dienen te waarderen, de wettelijk vereiste solvabiliteit moeten vaststellen, het wettelijk beschikbaar kapitaal ter dekking van de vereiste solvabiliteit moeten bepalen, het risicomanagement in de organisatiestructuur moeten implementeren en over al deze zaken moeten rapporteren.
- 1.5
- De voornoemde veranderingen hebben consequenties voor actuarissen die werkzaam zijn in de verzekeringsindustrie. Dit geldt voor actuarissen in dienst bij verzekeraars, voor actuarissen die als externe adviseur (dan wel reviewer) werkzaam zijn evenals voor actuarissen werkzaam bij het toezicht. Voorbeelden van de voor actuarissen relevante aspecten zijn:

– door het op actuele waarde waarderen van verzekeringsverplichtingen en andere balansposten neemt de complexiteit daarvan toe;

– bij de bepaling van het wettelijk vereiste kapitaal wordt een veelheid van risico's in aanmerking genomen, ook risico's die van oudsher niet onder de 'scope' van de actuaris vallen;

– de vertaling van de uitkomsten van solvabiliteitsanalyses, actuele waarde bepalingen naar financiële beleidbeslissingen en de implementatie en het monitoren daarvan wordt belangrijker;

– de noodzakelijke expliciete goedkeuring vooraf door de toezichthouder van interne modellen (en modelwijzigingen) voor de bepaling van de vereiste solvabiliteit;

– er moet op een heldere en begrijpelijke manier extern worden gerapporteerd;

– de huidige in de wet vastgelegde certificerende rol van actuarissen in het kader van de Wft-verslagstaten moet worden herzien. Hiervoor moeten onder Solvency II alternatieven in de vorm van een (externe) review ontstaan.

- 1.6
- De huidige praktijk laat zien dat actuarissen een belangrijke en leidende rol spelen binnen de huidige actuariële en risk management functies van verzekeraars.
- 1.7
- De opleiding van actuarissen sluit goed aan bij de expertise die nodig is voor een adequate invulling van de actuariële en risk management functie. In het kader van Solvency II is de verbinding tussen de benodigde expertise en het opleidingspakket nadrukkelijk gemaakt.
- 1.8
- De externe wettelijke certificeerrol van de actuaris AG, zoals die in Nederland momenteel geldt, komt in andere Europese landen niet altijd voor. Dit heeft ertoe geleid dat in de Solvency II wetgeving op Europees niveau de certificeerrol niet als wettelijke verplichting is voorgeschreven. Dit neemt uiteraard niet weg dat er behoefte blijft aan externe review van de verzekeringstechnische verplichtingen en andere onder Solvency II verplichte openbare en niet-openbare rapportages. Een dergelijke invulling is vanuit het toezicht uiterst belangrijk omdat daarmee meer zekerheid wordt verkregen over de betrouwbaarheid en juistheid van de rapportages.
- 1.9
- Om de wijzigende rol van de actuaris onder Solvency II te ondersteunen, worden vanuit het Actuarieel Genootschap activiteiten ontplooid om invulling te geven aan een nieuw (actuarieel) normenkader waarbinnen de actuaris AG kan komen tot adequate invulling van de vereisten onder Solvency II. De onderwerpen die hierbij ter hand worden genomen onderstrepen vooral ook het brede palet van de expertise van de actuaris.
- 1.10
- Waar mogelijk wordt samengewerkt met de International Actuarial Association (IAA) en Groupe Consultatif Actuariel Européen (GC) of gebruik gemaakt van internationaal ontwikkelde standaarden en/of guidance.
- 1.11
- Met Solvency II wordt een nieuw wettelijk toezichtkader ingevoerd waarmee de complexiteit van de vereiste kwantitatieve analyses bij het bepalen van verzekeringstechnische voorzieningen en de benodigde solvabiliteit sterk zal toenemen. Het werkveld voor de actuaris als deskundige op het gebied van financieel risicomanagement van verzekeraars, wordt daarmee belangrijker en groter. De actuaris draagt door zijn expertise bij aan de Solvency II doelstellingen waaronder de bescherming van de belangen van de polishouders. Goed risicomanagement van een verzekeraar kan niet zonder de actuaris.

2 INLEIDING EN VERANTWOORDING

Inleiding

- 2.1
- De Solvency II wetgeving introduceert een nieuw toezichtkader, dat van toepassing is op (her)verzekeraars vanaf 1 januari 2013. De belangrijkste doelstelling van Solvency II is een betere bescherming van de positie van de polishouders en het stimuleren en belonen van effectief risicomanagement in de verzekeringsbranche gekoppeld aan gerichte kapitaalseisen¹.
- 2.2
- Met de komst van Solvency II verandert voor verzekeraars, onder meer, de regelgeving met betrekking tot verzekeringstechnische voorzieningen en solvabiliteit. De berekening van de solvabiliteit zal worden gebaseerd op de risico's die de verzekeraar daadwerkelijk loopt. Daarbij wordt uitgegaan van een marktconsistente waardering van de beleggingen en de verplichtingen. De kredietcrisis onderstreept het belang van Solvency II, waarbinnen risico's actief in kaart worden gebracht, beheerd en indien nodig gemitigeerd.
- 2.3
- Door Solvency II neemt de complexiteit van vereiste kwantitatieve analyses bij het bepalen van verzekeringstechnische voorzieningen en de benodigde solvabiliteit sterk toe. Hierdoor wordt de rol van actuarissen belangrijker en breder. Het is positief dat in de huidige Europese Solvency II regelgeving is opgenomen dat een verzekeraar over een actuariële functie dient te beschikken². De actuariële functie richt zich met name op de verzekeringstechnische voorzieningen. Binnen de Solvency II wetgeving wordt, in tegenstelling tot de huidige Nederlandse wetgeving, niet gesproken over een certificerende rol voor de actuaris.
- 2.4
- Solvency II introduceert een tweetal belangrijke functies: de actuariële functie en de risk management functie³. Onder de actuariële functie wordt de actuaris rechtstreeks in verband gebracht met de ondersteuning bij de modellering van de risico's. Het beroep van en de opleiding tot actuaris ontwikkelt zich in snel tempo in de richting van deskundige op het gebied van financieel risicomanagement voor verzekeraars (en pensioenfondsen). Actuarissen zijn vanwege hun ervaring, opleiding en beroepsregels bij uitstek in staat om de verantwoordelijkheid te nemen voor de invulling van de actuariële en risk management functie.

1 – In dit document is gebruik gemaakt van bestaande publicaties zoals uitgegeven door CEIOPS, nu bekend als EIOPA. Dit betreft met name de Framework Directive (CEIOPS, november 2009), de issuepaper “Own risk and Solvency Assessment” (CEIOPS, mei 2008), de paper “CEIOPS’ Advice for Level 2 Implementing Measures on Solvency II: System of Governance” (CEIOPS, oktober 2009, voorheen consultatiedocument 33) en de paper “CEIOPS’ Advice for Level 2 Implementing Measures on Solvency II: Supervisory Reporting and Public Disclosure Requirements” (CEIOPS, oktober 2009, voorheen consultatiedocument 58)

2 – De actuariële functie wordt in de Framework Directive beschreven in artikel 48

3 – De risk management functie wordt in de Framework Directive beschreven in artikel 44

Verantwoording

- 2.5
- Dit positiedocument is door de werkgroep Marsroute Solvency II opgesteld namens het Actuarieel Genootschap ('de vereniging') in opdracht van het Bestuur. De werkgroep Marsroute Solvency II is een werkgroep van de commissie Solvency II van het Actuarieel Genootschap.
- 2.6
- Met dit positiedocument wordt inzicht gegeven in de gevolgen van de invoering van Solvency II op de rol van de actuaris. Het document zet uiteen welke rol de actuaris en daarmee de actuariële beroepsgroep naar de mening van het AG goed kan vervullen. De in dit document uitgesproken ambitie heeft gevolgen voor de professionaliteit van de actuaris en beoogt een aanzet tot intern beleid te formuleren. Uiteraard realiseert het Bestuur zich dat ook andere specialisten hun bijdrage zullen leveren aan de invulling van de risk management functie onder Solvency II.
- 2.7
- Het Bestuur is zich bewust van de stakeholders zoals de industrie, de accountants, het toezicht, de wetgever alsmede andere experts op het gebied van risicomanagement. Informele afstemming met deze stakeholders over de rol van de actuaris heeft in diverse samenstelling en vanuit diverse gremia binnen het Actuarieel Genootschap reeds plaatsgevonden. Ook naar de toekomst zal uitdrukkelijk contact worden gezocht met de stakeholders en op basis van wederzijds vertrouwen invulling gegeven worden aan de rol van actuarissen AG.
- 2.8
- Tenzij anders aangegeven, wordt in dit positiedocument de rol van de actuaris beschouwd in het kader van Solvency II (en dus niet IFRS) en wordt de positie van de actuaris beperkt tot de actuaris AG. De situatie bij pensioenfondsen valt buiten de scope van Solvency II en ook buiten de scope van dit document.
- 2.9
- De vereniging kent naast actuarissen AG tevens actuarieel analisten AG. In dit document wordt expliciet de rol van de actuaris AG onder Solvency II beschreven. Uiteraard zijn ook de actuarieel analisten AG veelvuldig betrokken bij de activiteiten in het kader van Solvency II.

3 ACTUARIËLE ACTIVITEITEN
ONDER SOLVENCY II

- 3.1 De activiteiten die voortvloeien uit de vereisten onder Solvency II, zullen veel gaan vergen van bestuur en management van (her)verzekeraars. Solvency II is niet alleen een nieuw regime op het gebied van de vereiste solvabiliteit, maar betreft een algehele herijking van alle activiteiten en werkzaamheden van een (her)verzekeraar. Dit betreft onder meer de gehele (risicobeheer) governance, de rapportagevereisten alsmede de activiteiten rond het vaststellen van de technische voorzieningen en de berekening van de solvabiliteitsvereisten waarbij gebruik wordt gemaakt van (interne of standaard) modellen.
- 3.2 Een prominente plaats in de Solvency II wetgeving wordt ingenomen door de zogenaamde Own Risk and Solvency Assessment⁴ (ORSA), waarmee het management van een (her)verzekeraar moet aantonen 'in control' te zijn van alle verzekeringsactiviteiten en de financiële en solvabiliteitspositie van de onderneming nu en in de toekomst.
- 3.3 Daarnaast is er de eis om gedetailleerd te publiceren. Het Solvency and Financial Condition Report (SFCR) zal de polishouders, en de markt in het algemeen, inzage en inzicht moeten geven in de financiële en de solvabiliteitspositie van de onderneming. Naast de SFCR is nog een aantal rapportages vereist.
- 3.4 De SFCR en andere rapportages onder Solvency II vereisen complexe en veelal toekomst gerichte kwantitatieve analyses. Deze analyses vallen volledig binnen de kerntaken van de actuaris AG en de benodigde specialistische kennis maakt onderdeel uit van de eindtermen van de opleiding tot actuaris AG. In de voorbereidingen voor Solvency II is reeds sprake van een toenemende behoefte aan actuariële expertise. Zo worden actuarissen veelvuldig betrokken bij:
 - de diverse QIS's⁵ ten behoeve van de waardering van de technische voorzieningen, de opstelling van de marktwaardebalans, de kwantificering van de risico's en de berekeningen van de vereiste solvabiliteit;
 - het ontwikkelen van interne kapitaalmodellen ten behoeve van de ORSA en het pre-applicatieproces voor de toepassing van een intern model onder Solvency II;
 - advies aan het management over de impact van de modellen op de business evenals de vertaling naar beleid.
- 3.5 Onder Solvency II worden actuarissen, werkzaam bij een verzekeraar, betrokken bij de invulling van de interne actuariële en risk management functies. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen actuarissen in de uitvoerende, de beleidsmakende en de controlerende rol. Daarnaast zal behoefte zijn aan actuarissen (intern dan wel extern) voor objectieve beoordeling (review) van modellen, berekeningsresultaten en rapportages.

4 – Nederlandse vertaling: "Eigen beoordeling van het risico en de solvabiliteit"

5 – Quantitative Impact Study, waarvan de meest recente, QIS5, is uitgevoerd in het najaar van 2010.

- 3.6 De Solvency II rapportages komen in aanvulling op de al bestaande verplichte rapportages rond financiële verslaggeving en in aanvulling op de embedded value (EEV of MCEV⁶) rapportages die momenteel op vrijwillige basis door verzekeraars worden opgesteld. Zeker in het begin, maar ook op structurele basis, zal de markt de behoefte hebben om een of andere vorm van zekerheid te krijgen rond deze rapportages. Naar onze overtuiging leidt dit er toe dat verzekeraars op de externe rapportages een objectieve review zullen laten uitvoeren door een expert.
- 3.7 Het belang van een dergelijke review wordt door de industrie onderkend. Zo heeft het CFO-forum in haar *principles* rond de eerder genoemde embedded value rapportages een externe review opgenomen⁷.
- 3.8 De formele Solvency II rapportages maken geen onderdeel uit van de financiële jaarverslaggeving en vallen daarmee niet automatisch onder de accountantscontrole. De gewenste zekerheid met betrekking tot deze rapportages kan daar dus niet zonder meer uit worden betrokken.
- 3.9 Mede vanwege de uitgebreide actuariële en risicomanagement expertise die benodigd is, ontstaat de behoefte aan specialisten die in staat zijn deze rapportages te beoordelen.
- 3.10 Dit zullen professionals zijn, die naast een gedegen relevante opleiding, mede op basis van een ruime ervaring, weten wat er in de bedrijfsvoering van (her)verzekeraars speelt en meer specifiek ook in staat zijn om de kwantitatieve aspecten van het nieuwe solvabiliteitsregime te beoordelen. Het spreekt voor zich dat deze rol onafhankelijk moet kunnen worden uitgevoerd. Inclusief de middelen tot signalering en escalatie zoals deze ook in de huidige certificeerrol door de actuaris AG zijn gewaarborgd. De Actuaris AG is bij uitstek in staat om de rol van objectieve reviewer van de Solvency II rapportages te vervullen.
- 3.11 In de Solvency II wetgeving wordt op Europees niveau een certificeerrol, zoals we die in Nederland momenteel kennen, niet als wettelijke verplichting voorgeschreven. Dit neemt niet weg dat zeer waarschijnlijk behoefte blijft bestaan aan een externe review van de verzekeringstechnische voorzieningen.
- 3.12 De directe betrokkenheid van de actuaris bij de verzekeringstechnische voorzieningen komt binnen Solvency II terug in de vorm van het uitvoeren van de vereisten onder de "Actuariële functie" en als (actuarieel) expert⁸ bij de controle door de accountant van de jaarrekening.
- 3.13 In Nederland heeft de Actuaris AG een goede naam en een goede positie opgebouwd door het leveren van toegevoegde waarde bij actuariële en risicomanagementactiviteiten binnen verzekeraars alsmede door onafhankelijke, externe reviews en certificering. Deze positie is mede te danken aan een goede actuariële opleiding, de professionele opstelling van het Actuarieel Genootschap en de samenbundeling van kennis daarbinnen.

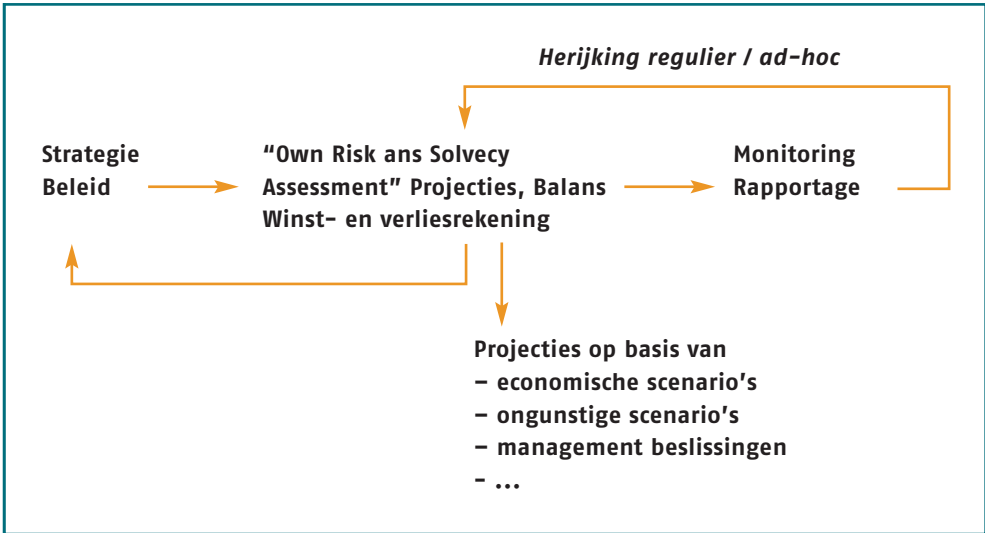
6 – EEV (European Embedded Value) en MCEV (Market Consistent Embedded Value) duiden waarderingsmethoden aan die worden gehanteerd bij de waardering van verzekerings-portefeuilles. MCEV verwijst naar de Market Consistent Embedded Value Principles zoals ontwikkeld door het European Insurance CFO forum (Copyright© Stichting CFO Forum Foundation 2008)

7 – European Insurance CFO forum, Market Consistent Embedded Value Principles, October 2009

8 – IAASB: ISA 620 "Using the work of an Auditor's Expert ('2010 Handbook' en "Basis for Conclusions, issued December 2008"

4 SOLVENCY II LEIDT TOT NIEUWE BENADERING RISICOMANAGEMENT

- 4.1 De belangrijkste doelstellingen van Solvency II zijn een betere bescherming van de polishouder en het stimuleren van goed risicomanagement bij (her)verzekeraars. Het management van de verzekeraar moet kunnen aantonen dat zij in brede zin 'in control' is. Dit is onderdeel van Pillar II van Solvency II.
- 4.2 Veel meer dan in het verleden worden verzekeraars gedwongen gestructureerd de risico's die zij lopen te meten, te beoordelen en te beheersen en daarover op transparante en consistente wijze te rapporteren.
- 4.3 Waar verzekeraars momenteel veelal een eigen invulling geven aan het risicomanagement worden zij onder Solvency II gedwongen dit op basis van marktbreed voorgeschreven en consistente richtlijnen vorm te geven.
- 4.4 Solvency II dwingt verzekeraars de processen zodanig te organiseren dat het management in staat is om op een goede manier risico's te identificeren en te beoordelen. Dat betreft alle risico's waaraan de onderneming is of kan worden blootgesteld, op zowel de korte als de lange termijn, inclusief de dynamische relatie in de balans tussen bezittingen en verplichtingen. Ook het proces van productontwikkeling valt hier nadrukkelijk onder, zowel technisch inhoudelijk als in toenemende mate de maatschappelijke rol rondom de zorgplicht.
- 4.5 Goed risicomanagement wordt onder Solvency II beloond. Bij aantoonbaar solide risicomanagement en gebruik van een (partieel) intern model voor de berekening van de vereiste solvabiliteit kunnen verzekeraars voordeel behalen in de vorm van een lager vereist kapitaal.
- 4.6 Het 'in control zijn' moet primair worden aangetoond aan de toezichthouder en secundair aan de markt als geheel. In de onderstaande figuur wordt deze procesgang van 'in control zijn' schematisch weergegeven. De verzekeraar wordt geacht continu te voldoen aan de kapitaalvereisten en de vereisten voor de verzekeringstechnische voorzieningen.

Toelichting bij de figuur: De uitvoering van het ORSA proces zal worden gebaseerd op de huidige strategie en vastgestelde 'risk appetite' van de verzekeraar. Op basis van een continu en iteratief proces zal een evenwicht worden gevonden tussen de gekozen strategie en 'risk appetite' en de verwachte ontwikkeling daarvan in termen van solvabiliteit en financiële weerstand van de verzekeraar, zowel op korte als lange termijn. Dit evenwicht volgt onder andere uit projecties van de balans en verlies- en winstrekening op kwantitatieve basis. Na een initiële opzet van de ORSA ontwikkelt zich dit als een proces van continue monitoring van de lopende (en de te verwachten) risico's. Op basis van de (natuurlijke) ontwikkeling van de verzekeringsportefeuille en bijbehorende risico's zal herijking van het gekozen solvabiliteitsbeleid noodzakelijk zijn, zowel regulier als op ad hoc basis.

- 4.7 Met betrekking tot het ORSA proces verlangt het management een verhoogde zekerheid dat de ORSA procesgang, de noodzakelijke kwantificering van de impact van mogelijke risico's op de solvabiliteitspositie en de daaruit afgeleide beleidsconclusies en strategievoorstellen van goede kwaliteit zijn en de toets van de toezichthouder kunnen doorstaan. De actuaaris is uitstekend gekwalificeerd om een bijdrage te leveren aan het vergroten van deze zekerheid.
- 4.8 Onder Solvency II moet de balans van de verzekeraar worden bepaald op marktwaarde. De kwantificering van de integrale marktwaardebalans zal mede op basis van complexe kasstroommodellen plaatsvinden, waarbij gebruik wordt gemaakt van een grote variëteit en detaillering van externe economische en interne maatschappijspecifieke variabelen. De mathematische complexiteit neemt dus fors toe. Ook hier is de rol van de actuaaris evident.
- 4.9 Tevens kan de actuaaris een belangrijke bijdrage leveren aan de vertaling van Solvency II-uitkomsten naar voorstellen voor toekomstig beleid van de verzekeraar.

5 TAKEN VAN DE ACTUARIS IN DE RAPPORTAGES EN BESCHRIJVING RISICOMODELLEN IN SOLVENCY II

- 5.1 Een belangrijke pijler (Pillar III) van het Solvency II proces betreft de rapportages. De rapportages zijn niet alleen een weergave van de belangrijkste processen binnen een verzekeraar maar geven ook invulling aan de gewenste transparantie, consistentie en vergelijkbaarheid. Daarmee wordt beoogd zekerheid te bieden aan de polishouders en andere betrokken marktpartijen.
- 5.2 De rapporten over de solvabiliteit en financiële positie worden door het bestuurlijk, beleidsbepalend of toezichthoudend orgaan van de verzekeraar goedgekeurd en pas na deze goedkeuring gepubliceerd. Een externe review of audit op deze rapportages wordt niet voorgeschreven.
- 5.3 In dit hoofdstuk worden de belangrijkste Solvency II rapportages in de context van de rol van de actuaris toegelicht, verdeeld naar openbare en niet-openbare rapportages. De niet-openbare rapportages bevatten tevens de aan de toezichthouder voor te leggen rapportages. We beschrijven de rol van de actuaris zowel vanuit de interne rol bij een verzekeraar alsmede vanuit een onafhankelijke reviewende rol.
- 5.4 Tevens worden in dit hoofdstuk de verwachte activiteiten voor de actuaris in het kader van risicomodellen beschreven. Alhoewel een formele rapportage over risicomodellen niet door Solvency II wordt voorgeschreven, is het noodzakelijk dat adequate documentatie over de risicomodellen zelf, het gebruik en de inbedding wordt opgesteld.

Openbare rapportages

- 5.5 **Solvency & Financial Condition Report (SFCR)**
De SFCR wordt binnen Solvency II beschouwd als het primaire rapport dat iedere verzekeraar verplicht is te publiceren. Het rapport bevat essentiële informatie over de solvabiliteit en de financiële conditie van de onderneming en verleent daarmee aan marktpartijen de noodzakelijke transparantie. In het rapport worden de belangrijkste Solvency II onderdelen benoemd zoals de (bedrijfs)resultaten, de inrichting van de governance en het risicomanagement met onder andere verzekeringstechnisch risico, marktrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico. Tevens wordt gerapporteerd over het balansmanagement met onder andere de beleggingen en de verzekeringstechnische voorzieningen, het kapitaalmanagement en het gebruik van (partiële) interne modellen. De balans en resultatenrekening worden bepaald op marktwaarde.

Rol van de actuaris

- 5.6 De SFCR bevat een groot aantal onderdelen waar de actuaris, die werkzaam is binnen de actuariële of risicomanagementfunctie van een verzekeraar, invulling aan zal geven. Dit betreft onder andere de waardering van de technische voorzieningen, de berekeningen in het kader van de vereiste solvabiliteit en de uitvoering van de ORSA.
- 5.7 Marktpartijen – maar ook de verzekeraars zelf – hebben behoefte aan een objectieve review van deze rapportage, waarmee meer zekerheid ontstaat over de betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van deze belangrijke rapportages. Een actuaris is in staat de verantwoordelijkheid te nemen voor de objectieve review van de SFCR.

Niet openbare rapportages

Report to Supervisor (RTS)

- 5.8 De RTS heeft als doelstelling adequaat toezicht te faciliteren en bevat ten minste alle regulier gerapporteerde informatie zoals weergegeven in de SFCR. De RTS is een op zichzelf staand rapport, en bevat naast alle informatie uit de SFCR de strategie van de verzekeraar en eventuele vertrouwelijke gegevens. Ten opzichte van de publieke SFCR zijn dit niet alleen gegevens met betrekking tot de strategie van de verzekeraar of juridische- en wetgevingsonderwerpen maar ook projecties van solvabiliteitsvereisten en verwachte risico's. De verzekeraar moet daarbij ook inzicht bieden in het (achterliggende) proces van de berekeningen en op basis van kwantitatieve analyses aantonen dat de uitkomsten van de gebruikte projecties in lijn zijn met de verwachtingen. De RTS bevat tevens informatie over de mate waarin verwachtingen daadwerkelijk zijn gerealiseerd of uitgekomen.

Rol van de actuaris

- 5.9 In aanvulling op de openbare SFCR omvat de RTS vertrouwelijke informatie over onder andere de strategie van de verzekeraar. Een actuaris kan de verantwoordelijkheid nemen voor de objectieve review van de RTS ten behoeve van het management van de verzekeraar en daarmee van de samenhang tussen de strategie en de verwachte ontwikkeling van de solvabiliteit.
- 5.10 Ook de toezichthouder zal profiteren van een objectieve review van (delen van) de RTS, waarmee meer zekerheid ontstaat over de betrouwbaarheid van de rapportage en de vergelijkbaarheid van de rapportages van de diverse verzekeraars. Wanneer deze review onder de verantwoordelijkheid van een Actuaris AG is uitgevoerd, kan de toezichthouder er op vertrouwen dat een en ander is uitgevoerd onder de professionele en kwaliteitsnormen van het AG

Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)

- 5.11 De ORSA biedt vanuit een breder kader inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van solvabiliteit en financiële conditie van de verzekeraar. De ORSA omvat de samenhang tussen het gewenste risicoprofiel en het feitelijke risicoprofiel, de strategie van de instelling, compliance op een continue basis, de samenhang tussen strategie en de onderliggende processen en de adequate weergave van het bedrijfsbeleid in (interne/standaard) modellen. De ORSA stimuleert de verzekeraar toekomstige risicoposities te bepalen, inschattingen te maken over de veranderingen in risicoposities, vast te stellen hoe dit adequaat kan worden gemeten en hoe daarop kan worden geanticipeerd in termen van gewenste kapitaalposities. De ORSA moet ten minste jaarlijks worden uitgevoerd. Daarbij is het de verantwoordelijkheid van de verzekeraar om aan te tonen dat dit voldoende frequent is. In de ORSA wordt in ieder geval opgenomen:

	– een beschrijving van de integratie van de ORSA in het managementproces; – een beschrijving van de frequentie van de review op de ORSA door het management van de verzekeraar; – een beschrijving van de wijze waarop de solvabiliteitsvereiste is bepaald gegeven het risicoprofiel; – een waarborg dat het ORSA proces goed is verankerd in de besluitvorming en voldoende is gedocumenteerd.
5.12	Rol van de actuaris De ORSA valt onder directe verantwoordelijkheid van het management. Het bevat projecties van de verwachte resultaten voor de verzekeraar over een periode van 3–5 jaar. De actuaris speelt een belangrijke rol in het opstellen en beoordelen van projecties van solvabiliteitsvereisten en verwachte risico's alsmede bij de analyse of de verwachtingen daadwerkelijk zijn uitgekomen en/of gerealiseerd evenals wat de (kwantitatieve) impact van managementbeslissingen daarop is geweest.
5.13	Tevens speelt de actuaris een belangrijke rol in het vertalen van deze projecties en de vertaling daarvan naar mogelijke beleidskeuzes.
	Quantitative Reporting Templates (QRT)
5.14	In aanvulling op bovengenoemde rapporten vraagt de toezichthouder aan verzekeraars QRT rapportages. QRT rapportages worden opgesteld om tijdig signalen te ontvangen over de financiële en solvabiliteitsontwikkelingen en resultaten van de verzekeraar. De QRT rapportages krijgen een voorgeschreven vast formaat zodat de kwantitatieve gegevens van de verzekeraars gemakkelijk vergelijkbaar worden. In bijzondere omstandigheden en wanneer de (nationale) situatie dit vereist, wordt het toezichthouders toegestaan specifieke nationale templates te ontwikkelen. De QRT rapportages worden, in het verlengde van de RTS, ten minste jaarlijks aan de toezichthouder ter beschikking gesteld en in aanvulling daarop ook op kwartaalbasis om de actualiteit van de informatie te waarborgen.
5.15	Rol van de actuaris De actuaris is binnen de verzekeraar op diverse onderdelen betrokken bij het samenstellen van de QRT rapportages. Deze informatie kan veelal niet direct uit financiële en/of boekhoudkundige cijfers worden afgeleid waardoor aanvullende (kwantitatieve) analyses nodig zijn.
5.16	De actuaris kan de verantwoordelijkheid nemen voor de objectieve review van de QRT ten behoeve van het management van de verzekeraar.
	Risicomodellen
5.17	Gebruik risicomodellen (intern/partieel/standaardmodel) In Solvency II komt nadrukkelijk meer aandacht voor het opzetten van risicomodellen. Een risicomodel is verzekeraar specifiek en geeft daarom voor die verzekeraar een beter inzicht in de risico's. In Solvency II wordt het ontwikkelen van risicomodellen gestimuleerd. Een belangrijk aspect van de invoering van risicomodellen is een goede inbedding in de organisatie, ofwel het management en bestuur van de organisatie wordt nadrukkelijk bekend verondersteld met (de werking van) de risicomodellen. Het gebruik van risicomodellen moet worden geïntegreerd in de bedrijfsvoering. Rapportages over het gebruik van risicomodellen zullen in ieder geval de volgende informatie bevatten:
De rol van de actuaris in Solvency II: managing financial risks	
Taken van de actuaris in de rapportages en beschrijving risicomodellen in Solvency II	
14	

	– de wijze en het niveau waarop het management bekend is met de werking van de interne modellen, inclusief structuur, logica, dynamiek, beperkingen, diversificatie en omvang; – de wijze waarop het risicomodel bijdraagt aan de besluitvorming binnen de verzekeraar; – een toelichting op het gebruik van technieken in de berekening van parameters en modellen; – de wijze waarop de risicomodellen worden gevalideerd; – de wijze waarop de theorie, aannames en onderbouwing van het model zijn gedocumenteerd; – de wijze waarop de modeluitkomsten passen in de andere vereisten binnen Solvency II.
5.18	Rol van de actuaris Actuariële deskundigheid wordt ingezet in het hele spectrum van risico's dat in een risicomodel wordt onderscheiden. Dit geldt zowel voor de verzekeringstechnische als ook de niet-verzekeringstechnische risico's waaronder het marktrisico en tegenpartijkredietrisico. Uiteraard realiseert het Bestuur zich dat ook andere specialisten hun bijdrage zullen leveren aan de invulling van de risk management functie onder Solvency II. In de reviewende rol kan een actuaris de verantwoordelijkheid nemen voor het geven van een objectief oordeel over de juistheid en toepasbaarheid van (delen van) het gehanteerde model, onafhankelijk of dit nu een (partieel) intern model betreft of het standaard model.
5.19	De actuaris wordt nu al, in de aanloop naar Solvency II, op grote schaal en op specifieke onderdelen, ingezet bij de ontwikkeling, implementatie en het gebruik van deze modellen. Ook in het kader van de pre-applicatie voor (partieel) interne modellen heeft men de actuarissen weten te vinden. Tevens geeft de actuaris advies aan het management over de impact van de modellen op de bedrijfsvoering.
5.20	Daarnaast wordt aan externe actuarissen gevraagd om in het kader van de pre-applicatie modellen te valideren. De validatie is een steeds terugkerende activiteit die van toepassing is bij wijzigingen van het (partieel) intern model of om te toetsen of het model nog past bij het risicoprofiel van de verzekeraar. De expertise van de actuaris wordt veelvuldig ingezet ten behoeve van modelvalidaties. De actuaris AG beschikt over de professionele expertise die nodig is om de verantwoordelijkheid te nemen voor modelvalidatie van een intern kapitaalmodel.
De rol van de actuaris in Solvency II: managing financial risks	
Taken van de actuaris in de rapportages en beschrijving risicomodellen in Solvency II	
15	

6 CONCLUSIE: DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE ACTUARIS AG IN SOLVENCY II

- 6.1

In het voorgaande hoofdstuk hebben we gesproken over de rapportages en risicomodellen onder Solvency II. Adequate oplevering van vereiste rapportages wordt steeds belangrijker.
- 6.2

Verzekeraars zullen niet alleen op rapportagemomenten maar op continue basis compliant moeten zijn met de Solvency II richtlijnen. De verzekeraar zal hiervoor rapporten moeten opleveren waaruit dit blijkt. Het is nadrukkelijk de bedoeling van de Europese Commissie dat de formele Solvency II rapportages los staan van de jaarrekening.
- 6.3

Vanwege het specifieke prospectieve karakter van de Solvency II rapportages is te verwachten dat deze rapportages veel meer toegevoegde waarde gaan hebben voor stakeholders dan de huidige financiële rapportages rond de jaarrekening. Immers, deze geven 'slechts' antwoord op de vraag of de onderneming in een rapportageperiode (boekjaar) heeft voldaan aan de vigerende verslagleggingregels en controle richtlijnen. Als gevolg hiervan worden de huidige financiële rapportages feitelijk gereduceerd tot momentopnames in het continue en veel belangrijker proces van permanente waarborging van voldoende solvabiliteit.
- 6.4

Deze 'momentopnamen' blijven uiteraard hun waarde behouden. Hetzelfde zal gelden voor de rol van de accountant binnen de jaarrekening. Ook de expertrol van de actuaris zal in dit kader – mede gelet op de ontwikkeling naar marktwaarde (IFRS 4 Fase 2) – belangrijker worden en toenemen.
- 6.5

Door de brede inhoudelijke kennis en opleiding is de actuaris in staat de professionele verantwoordelijkheid te nemen voor zowel de actuariële als ook de risk management functie onder Solvency II. Daarnaast kan de actuaris een leidende rol vervullen in de uitvoering van alle – maar met name kwantitatieve – analyses en de bijbehorende rapportages die in het kader van Solvency II moeten worden uitgevoerd. Hiermee draagt de actuaris bij aan de invulling en kwaliteit van de in het voorgaande hoofdstuk genoemde rapportages en daarmee aan de transparantie, consistentie en vergelijkbaarheid van verzekeraars ten behoeve van de markt als geheel, aan polishouders in het bijzonder en – niet in de laatste plaats – aan het management van de verzekeraar.

- 6.6

Daarnaast levert de actuaris in de reviewende rol toegevoegde waarde naar marktpartijen (polishouders, aandeelhouders, rating agencies) door het afgeven van een objectief oordeel op basis van zijn expertise. Op deze wijze kan het 'in control' statement van het management op objectieve wijze worden versterkt. Dit geeft indirect tevens een meer dan relevante toegevoegde waarde voor de toezichthouder, die hierdoor meer zekerheid kan ontfangen aan de door het management voor te leggen Solvency II informatie.
- 6.7

De actuaris heeft in een jarenlange traditie een sterke positie opgebouwd door certificering van de actuariële verslagstaten, door het uitvoeren en interpreteren van toereikendheidstoetsen en – buiten de jaarrekening om – het uitvoeren van onafhankelijke reviews van EEV's en MCEV's. In die zin wordt de actuaris erkend als deskundige op het vlak van het kwantificeren en beoordelen van de financiële positie van verzekeraars. Het ligt voor de hand dat deze positie onder Solvency II aan belang wint.
- 6.8

De kwaliteit van de Actuaris AG wordt ondersteund en versterkt door een combinatie/stelsel van (actuariële) standaarden en guidance uitgegeven door de IAA, de Groupe Consultatif en het Actuarieel Genootschap zelf. Deze standaarden geven normen voor de wijze waarop actuariële activiteiten worden uitgevoerd. Deze normen zijn van toepassing op activiteiten van de actuaris in het kader van een uitvoerende rol maar ook in het kader van een objectieve review.
- 6.9

De combinatie van inhoudelijke actuariële en risicomanagement kennis, jarenlange betrokkenheid van de actuaris AG bij verzekeraars en een set van gedragsrichtlijnen vanuit de beroepsgroep maakt – op het gebied van actuarieel en risicomanagement – de actuaris AG een belangrijk adviseur voor het management. De actuaris is in staat om kwantitatieve informatie van een verzekeraar te vertalen naar beleid. Goede en effectieve communicatie is hierbij van wezenlijk belang.
- 6.10

Goed risicomanagement van een verzekeraar kan niet zonder de actuaris. Met Solvency II wordt een nieuw toezichtkader ingevoerd. Een nieuw wettelijk kader waarmee de complexiteit van de vereiste kwantitatieve analyses bij het bepalen van verzekeringstechnische voorzieningen en de benodigde solvabiliteit sterk zal toenemen. Het werkveld voor de actuaris als deskundige op het gebied van financieel risicomanagement van verzekeraars, wordt met de invoering van Solvency II belangrijker en groter.

7 MARSROUTE

- 7.1 Om de wijzigende rol van de actuaris onder Solvency II te ondersteunen gaat het Actuarieel Genootschap een nieuw (actuarieel) normenkader ontwikkelen c.q. aanpassen waarbinnen de actuaris AG tot adequate invulling van de activiteiten onder de actuariële en risicomanagementfunctie alsmede de rapportagevereisten onder Solvency II kan komen. Een nieuw actuarieel normenkader zal ten minste omvatten:
- de werkwijze bij de review;
 - de onafhankelijkheidsvereisten;
 - de inhoud van review rapportages en verklaringen;
 - de vereisten met betrekking tot dossiervorming;
 - de te gebruiken standaarden of guidance;
 - de van toepassing zijnde gedragsregels;
 - het stelsel van disciplinaire procedures.
- Waar de laatste vier onderdelen van het normenkader zowel voor actuarissen in de uitvoerende als in de reviewende rol relevant zijn, zijn de eerste drie onderdelen met name bedoeld voor de actuaris in de rol van onafhankelijke (in- of externe) reviewer van de rapportages onder Solvency II.
- 7.2 De opleiding van de actuaris sluit goed aan bij de expertise die nodig is voor een adequate invulling van de actuariële en risk management functie. De link tussen de benodigde expertise en het opleidingspakket wordt in de aanloop naar Solvency II nader expliciet gemaakt. De breedte van de actuariële opleiding komt onder andere tot uitdrukking in de start van de door het Actuarieel Instituut aangeboden CERA opleiding. Met deze internationaal erkende opleiding bekwamen ervaren actuarissen AG zich verder in Enterprise Risk Management.
- 7.3 In aansluiting daarop worden, in de route naar de invoering van Solvency II, onderdelen geselecteerd waarover het Actuarieel Genootschap de komende jaren de leden verder zal informeren en opleiden door onder andere het publiceren van ‘papers’ en het organiseren van PE bijeenkomsten en seminars.
- 7.4 Het is duidelijk dat in het kader van ondersteuning van de wijzigende rol van de actuaris onder Solvency II vanuit het Actuarieel Genootschap veel activiteiten zullen worden ontplooid om invulling te geven aan een nieuw (actuarieel) normenkader waarbinnen de actuaris kan komen tot adequate invulling van de vereisten onder de actuariële en risk management functie alsmede de externe rapportages. De onderwerpen die hierbij ter hand worden genomen, zullen vooral ook het brede palet van de expertise onderstrepen.
- 7.5 Waar mogelijk wordt hierbij samengewerkt met de IAA en GC dan wel gebruik worden gemaakt van reeds internationaal binnen de beroepsgroep ontwikkelde standaarden en/of guidance.

Positiedocument

© Actuarieel Genootschap & Actuarieel Instituut